

Megemlékezés a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front megalakulásának 40. évfordulója alkalmából

nem lehetett volna lerakni. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban — a dolgozó tömegek erejére támaszkodva — ekképpen kristályosodtak ki az új államiság kezdetei.

Mindaz, ami Szegeden történt, nagy hatást gyakorolt a másik nagy történelmi esemény érlelődésére is. Hozzájárult ahhoz, hogy létrejöhessenek azok a feltételek, amelyek közepette a híres, az 1848–49-es Kossuth-kormányt is befogadó negyvenéves Református Kollégium oratóriumában összejöhettek a magyar néphez a nemzeti bizottságok által megválasztott igazi képviselői. Ennek köszönhető, hogy 1944. december 21–22-én Debrecenben megalakult a dolgozó nép szuverenitását megtestesítő Ideiglenes Nemzeti Gyűlés és Ideiglenes Nemzeti Kormány.

A Szegeden elfogadott program legfőbb követeléseit fokozatosan helyet kaptak a kormány nyilatkozataiban, így a megalakulását bejelentő, a nemzethez intézett szövegében is. A kormány határozatot hozott a fegyverszüneti egyezmény megkötéséről, hadat üzent Németországnak, elhatározta, hogy törvényt alkot a nagybirtokrendszer megszüntetéséről, a bankok, a bányák, a legnagyobb üzemek államosításáról, megmutatta, hogy abból a katasztrófális helyzetből, amelybe a Szovjetunió ellen indított háborúval taszítottak bennünket, mégis van kivezető út.

Szeged büszke lehet arra, hogy nemzeti újjászületésünk egyik bölcsője volt. Annál is inkább büszke lehet erre, mert egészen más szerepet szánt ennek a gyönyörű Tisza-parti városnak az ellenforradalmi korszak.

Ahogy a nép többségének nem volt sajátja az a soványság, reakciós eszmévilág, amelyre hivatkozva urai a Német Birodalom háborújába sodorták Magyarországot, ugyanúgy Szeged népének sem volt sajátja a hir-

hedt szegedi gondolat. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front alakuló ülésén Valentiny Agoston, Szeged akkori szociáldemokrata polgármestere teljes joggal állapította meg: „Nekünk ehhez semmi közünk nem volt, mi kizárólag a demokratikus Magyarország tapraállításáért harcoltunk akkor is és negyedszázadon keresztül azután is.”

A háború éveiben eléggé megismertem ezt a várost. A Hét vezér utcai Munkásotthonban forrt, pezsgett az élet. E szerény munkásotthon falai között munkás-nemzedékek nevelődtek öntudatos forradalmárokká, s munkásdinasztiák tagjai adták egyik kézből a másikba a szocializmus vörös zászlaját. Egy új, emberibb Magyarország megteremtéséről folyt a szó, gyakorta olyan előadók vezetésével, mint Móra Ferenc, Szent-Györgyi Albert, Juhász Gyula, Móricz Zsigmond, József Attila és Veres Péter, akik valamennyien az új Magyarország alapjait igyekeztek egy-egy téglával gyarapítani.

Igy lett Szeged a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front megalakulásának a városa. Sajnos, az akkori zászló-bontók közül az élet kegyetlen törvényei szerint már csak keveseket üdvözölhettünk körünkben. A 25. évfordulót még együtt ünnepeleltük meg Erdei Ferenccel és Tombác Imrével, s hallgathattuk őket, mint e kor nagy eseményének résztvevőit és tanúit. S ha őket már nem is, de üdvözölhetjük magát az élő és virágzó várost, s azt a munkás-, paraszt- és értelmiségi generációt, mely 1944 zászló-bontását még gyermek vagy ifjú fővel élte át. A város az elmúlt negyven év alatt mindenkor hű maradt történelmi rangjához, s a zászló, amelyet a nagy elődök emeltek magasba, egy percre sem hanyatlott le, mindig ifjú és erős kezek tartották, s emelték egyre feljebb, egyre magasabbra.

A szocialista egységét

Tisztelet ünnepi ülés!
A szegedi zászló-bontásra emlékezve, levonhatunk néhány tanulságot.

A magyar kommunisták harca országunk szabadságának és függetlenségének, új társadalmi rendjének kivívásáért, népünk demokratikus, majd szocialista egységének megteremtéséért nem volt hiábavaló. S hadd adjam át itt a szót néhány pillanatra egyik kitudó barátunknak és harcostársunknak!

A 25. évfordulón erről a helyről az egykori paraszt-parti Erdei Ferenc azt vallotta: „A magyar kommunisták háború alatti harca

Lett magyar újjászületés

A 40 évvel ezelőtti Szegeden elfogadott program nemcsak akkori szorongó érzéseinkre adott megnyugtató választ, hanem hitet és reménységet öntött belénk, felvilágosította egy új korszak körvonalait, megmutatta a fejlődés távlatait is. Miként hittük és vallottuk: Lett magyar újjászületés! A magyar nép a szocializmus elkötelezett híve lett. S bár fejlődésünk nem volt egyenes vonalú, szektás-dogmatikus hibák, törvénytelenések, majd a revizionisták kártevése zavarta, hátráltatta fejlődésünket, mégis igaz: a szocialista társadalmi rend építése nem megosztotta, hanem szilárd erkölcsi és politikai egységbe kavácsolta népünket.

A kommunista pártok programjai sohasem csak egy osztály vagy réteg szűk értelemben vett társadalmi

s az egyre izmosodó nagy népi tömegek élén megteremtették a szocializmust építő mai Magyarországot.

A felszabadulással beíró és külső helyzetünk alapvetően megváltozott.”
A Szovjetunió felszabadító harca nélkül nem nyerhettük volna vissza nemzeti függetlenségünket és szabadságunkat. És túl ezen, a Szovjetunió internacionális segítségének nélkül nem építhettük volna fel új állami és társadalmi rendünket. A felszabadítás nagy művében így fonódtak egybe a Szovjetunió és Magyarország népeinek nemzeti érdekei, és erre épül ma is megbonthatatlan barátságunk.

Korábban nem voltak a szó igazi értelmében vett barátaink. Horthy és rendszere olyan országokhoz kötötte sorsunkat, amelyeknek vezetői lenéztek, megvetettek bennünket, s csak arra tartottak érdemesnek, hogy az ő hatalmi érdekeiket szolgáljuk. A Szovjetunió felszabadító harcával viszont mi is a szabad és független, a társadalmi haladás élén járó népek sorába léptünk, amelyeket az internacionális elítélhetetlen szálai fűznek egybe.

Nem sokára a fasizmus és a japán militarizmus felett aratot győzelem 40. évfordulóját ünnepeleljük. Ma ismét olyan idöket élünk, amikor az imperializmus agresszív erőinek ellenséges tevékenysége nyugtalansággal tölti el az emberiséget, s a minden eddiginél veszélyesebb, most már a világra is kiterjeszhető fegyverkezési hajszát háborús fenyegetéssel terheli világunkat. A második világháború kimenetele komoly figyelemre méltó mindazok számára, akik ma is felelőtlenül játszanak a népek, az egész emberiség sorsával. Nem ártana, ha ezek az emberiségnek néhány tanulságot alaposan az agyukba vésnék.

A háborús gyújtogatókat már a második világháború idején is a békeszerető népek gyűrűje vette körül. A demokratikus erők nemzetközi koalíciója negyven esztendővel ezelőtt is képes volt halálos csapást mérni az agresszorra. Napjainkban a nemzetközi erőviszonyok annyira megváltoztak, hogy a béke erők képesek egy új világháború kitérését megakadályozni. Ezért mondjuk: korunkban egy új világháború nem végezteszerűen elkerülhetetlen. Csak küzdeni kell érte!

Ezt ünnepi ülésünkről is kinyilvánítjuk: Mi készek vagyunk erre. Maradéktalanul támogatjuk a Szovjetunió, a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének, a szocialista országok kormányainak, a világ békeszerető erőinek kezdeményezéseit és erőfeszítéseit az általános béke megőrzésére, a nemzetközi biztonság megszilárdítására, a békes egymás mellett élés politikájának folytatására.

Tisztelet ünnepi ülés!
Mai ünnepi ülésünk nemcsak tiszteletadás a múlt nagy eseményei, és azok kiemelkedő harcászati előtti Visszaemlékezésünk a múlt és a jövőt szolgálja: négy évtizedes közös küzdelmünk eredményeinek megőrzését, gyarapítását, nemzeti feladataink közre akarató elvégzését és jövőnk olyan megalapozását, mely méltó a negyven évvel ezelőtti sorsfordulóhoz, és amely kivívja az új nemzedékek tiszteletét.

Ebben a reményben kívánok ünnepi ülésünk minden résztvevőjének, Szeged város minden lakosának továbbra is jó munkát és további nagy sikereket.

Forgács István:

A népfront szellemében akarunk élni, dolgozni

Tisztelet ünnepi nagygyűlés!

A Hazafias Népfront szép gesztusának tekintem azt, hogy én szólhatok, aki 40 éven át nem vezető pozícióban dolgoztam; a népfront szellemében. Csak a kritikus idökből, 1944-ben, 1945-ben, majd 1956 után, amikor nagyon nehéz volt a helyzet, csak akkor vállaltam vezető pozíciót. Különbölegesen elégé visszavonultam, csak a szakmánknak élek, amihez értek, amit szeretek.

En tiszti iskolán voltam, és úgy volt, hogy visszavonultam, feladuk a várost. A szovjet csapatok itt voltak a Tiszántúlon. A századomból egyedül csak egy szeb származású fiút sikerült rábeszélnem arra, hogy a mi részünkről befejezzük a háborút. Otthagytuk a csapatunkat. Leszálltunk az autóról, amire felparancsoltak bennünket, és vártuk a szovjet csapatokat.

Emlékszem az első tankokra, amelyek bevonultak Szegedre. A Tisza Lajos körúton katonák állnak körbe, egy harmonika szól, és a katonák táncolnak.

Fiatál tanár voltam akkor, és a tanítóképző intézetben tanítottam, amikor megkele- restek engem a tanítványaim, akiket én demokratikus szellemben igyekeztem nevelni. De őket már a Komócsinok nevelték kommunis- tává. Megkerestek és elindítottuk a mozgalmat. Elin- dítottuk az agitációt, amely nagyon sok kitudó segítőt eljuttatott bennünket a népf- ront első nagygyűlésére. Igen különböző emberek ül- tek itt akkor-össze. Emlékszem Bálint Sándor barátomra, aki kollégám volt ak-

nemcsak nemzetiszínű lobo- gó, nemcsak a közös nyel- vet és közös történelmet je- lentli, hanem az egész nép összefogását, felelősségét.

Az eredményekről kell még beszélnünk. Képzőmü- vészeti főiskolát végeztem, együtt jártam egy Kerényi Jenő nevű szobrásszal. Ez a Kerényi Jenő úgy kapott in- gyen ebédet a menzán, hogy felszolgált. Sose felejttem el: elegáns, olasz típusú fiú volt, és ezt a megalázó és csúnya foglalkozást elegáns mozdul- lattal végezte, és hozta oda a tálcát hozzánk. Ebből a Kerényi Jenőből az ország egyik legnagyobb szobrássa lett.

Az akkori idökből, a sze- gedi gyűlésen indult el a szellemi értékek megbecsü- lése, a tehetség megbecsü- lése, és a lehetőség, hogy a tehetségesek kibontakozha- sanak.

Családomnak szép 48-as hagyományai vannak. A déd- apám Szenttamásiban har- colt Kossuth seregében. Ak- kor a 48-as tábornokok né- ha kiálltak a sereg elé két- ségbevitő helyzetben, és nem azt mondták, most rohamra vezetünk benneteket, és gvözni fogunk. Azt kérde- zték, hogy ki akar meghalni a hazáért? És akkor ez a rosszul kiképzett, rosszul fel- fegyverzett 48-as sereg meg- indult a szenttamási sán- cokból az agyuk ellen. A mi mai vezetőink nem azt kér- dezik tőlünk, hogy akartok-e akartok-e halni, azt kérde- zik tőlünk, hogy akartok-e élni a hazáért és dolgozni.

És mi, azt hiszem, mind- annyian azt mondjuk: igen, a népfront szellemében aka- runk élni és akarunk dol- gozni.

Szögi Etelka:

Szeretnénk méltóak lenni a négy évtizeddel ezelőtti gondolatokhoz

Tisztelet emlékülés!

Nagy meghatottsággal, tisztelettel és a négy évti- zeddal ezelőtti eseménye- ket csak könnyből ismerő fiatal zavarával állok itt önk előtt. Mi, akik már a megvalósult szocializmusban élhetünk, gyakran irigyked- ve gondolunk azokra az idökre, amikor az előző nemzedékek a számunkra „nagybetűs” történelmet for- máltak. Úgy érezzük, hogy akkor mindennapi lehetőség volt nagy dolgokat tenni. A felnövekvő generáció tiszte- letével hallgatjuk a nálunk alig egy emberöltővel idő- sebbeket. Amert! vagyunk kíváncsiak az erőfeszítéseik- re és eredményeikre, hogy abból tapasztalatot és erőt merítsünk.

Könyvekből és elbeszél- sekből tudjuk, hogy hősi korszak volt az, amelyben a szovjet Vörös Hadsereg el- hozta a szabadságot, amely- ben önk megteremtették a nemzeti összefogást, és meg- valósították az ország újjá- építését. Azt viszont már saját tapasztalatunk, boldo- galúságunk is jelzi, hogy egész társadalmunknak mit hozott mindez.

Ha nem is voltunk részei a szocialista társadal- munk megalapozásának, úgy érzem, hogy folytatói lehe- tünk az önk munkájának. Mi örökösei vagyunk a 40 év eredményeinek, örökö-

zük magunkat igazán fon- tosnak és értékesnek, ha ezek megoldásában felada- tokat kapunk.

Egy olyan nagyüzem munkásaként szólok, amely közel egyidős a Független- ségi Front megalakulásá- val, becsülettel monda- tom, hogy keményen dolgoz- zunk. Munkáink sikerével nemcsak a magunk, hanem az ország boldogulását is biztosítani szándékozunk. Úgy érzem, hogy ezt egész társadalmunk ifjúsága ne- vében mondhatom.

Tisztelet ünneplők!
Jóleső érzés számomra, hogy azok előtt szólhattam, akik nemzeti felemelkedé- sünk megszületésénél bábá- sáskodtak. Az összefogás, az okos, a jobbitó szándékok felkarolása a jövőért érzett felelősség gondolata olyan mához szóló üzenete a Ma- gyar Nemzeti Függetlenségi Frontnak, amelyet mi, fia- talok is a magunkénak ér- zünk. Szeretnénk méltóak lenni a négy évtizeddel eze- lőtti gondolatokhoz, az önk történelmi tetteihez. Bizunk abban, hogy az el- következő évtizedekben is békeben építhetjük to- vább az országot. Ezért ten- ni akarunk és teszünk is.

Végezetül az emlékülés valamennyi résztvevőjének nagyon jó egészséget, és az eredményes munka örömét kívánom.